№ 47 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՄԱՐՏԻ 17 — 1905 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՄԱՐՏԻ 17 № 47

ԵՐԵՍՈՒՆԵՐԵՔԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը 6 րուբ.
Առանձին համարները 5 կոպէկով.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատան մէջ.
Մեր հասցէն. Тифлисъ, редакція «Мшакъ».
Կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».
Տելեֆոն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (բացի կիրակի և տօն օրերից).
Յայտարարութիւնը ընդունվում է ամեն լեզուով.
Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կոպէկ.
Տելեֆոն № 253.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Նոյն հարցի մասին.—ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Վեհափառ Կաթողիկոսի կոնդակը. Ընթերցողի օրագիրը. Լեհական պատգամաւորութեան զեկուցումները. Լեհական դպրոցի րէֆօրմը. Նամակ Խմբագրութեան. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Պատերազմի շուրջը.—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ։

ՆՈՅՆ ՀԱՐՑԻ ՄԱՍԻՆ

Երէկվայ համարում, խօսելով գաւառական մամուլի ընդարձակ զարգացման մասին, մենք ասացինք, որ նախնական գրաքննութիւնը աննպաստ ազդեցութիւն է անում մամուլի գործի վրա ոչ միայն իր էութեամբ, այլ և այն բանով, որ նա սահմանափակում է այն քաղաքների շրջանը, որտեղ կարելի կը լինէր հրատարակել պարբերական թերթեր։

Որքան էլ կառավարութիւնը տրամադրված լինի թոյլատրել կեանքի պահանջի համեմատ մեծ թւով թերթեր, իրապէս նա անկարող կը լինի այդ կատարել, որովհետև այն ժամանակ հարկաւոր կը լինի պահել մեծ թւով ցենզօրներ ոչ միայն Թիֆլիսում, այլ և այն բոլոր քաղաքներում, որտեղ հիմնված կը լինեն լրագիրներ, իսկ դա նշանակում է, որ կառավարութիւնը պէտք է պահէ մեծ թւով պաշտօնեաներ, ապահովելով նրանց ռոճիկներով։ Այլապէս նա ստիպված պէտք է լինի մերժել նոր թերթերի հրատարակութիւնը։

Երբ բոլորովին վերացված կը լինի նախնական գրաքննութիւնը, այն ժամանակ լրագիրները ազատ կարող են հրատարակվել ամեն տեղ, իսկ լրագիրների վրայ հսկողութիւնը կը կատարվի նրանց հրատարակութիւնից յետոյ։ Եթէ նրանց մէջ պարզված կը լինին պատասխանատու օրինազանցութիւններ, կամ ուրիշ զանցառութիւններ, այն ժամանակ այդ խնդիրները կը քննէ դատարանը, ընդհանուր իրաւաբանական հիմունքներով։

Չը պէտք է մոռանալ մի հանգամանք, որ գուցէ Ռուսաստանում ոչ մի մասում մարդիկ չեն ունեցել այնքան շփումներ և ընդհարումներ, որքան մեր երկրում։ Ազգութիւնների չափազանց բազմազան լինելը, [illegible] ամեն օր մեծ թւով [illegible] և կրօնական [illegible] թիւրիմացութիւններ, որոնք [illegible] կազմակերպութեան մէջ։ [illegible] Մեր երկրի մի քանի մամուլում [illegible] թշնամական յարաբերութիւններ [illegible] լուսաբանութիւն, որոնք պատասխանատու էին [illegible] թագաւոր քաղաքակրթութիւն, [illegible] և գրականութիւնից։

Մենք համոզված ենք, որ եթէ մամուլը գործունէութեան աւելի լայն ծաւալ ունենար, իրականութեան ներկայ դժուարութիւններից մի քանիսը գուցէ կը լինէին վաղուց բաւարար լուծված [illegible] հանգոյցները առաջ։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՎԵՀԱՓԱՌ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԿՈՆԴԱԿԸ

Ամենայն Հայոց Վեհափառ Կաթողիկոս Մկրտիչ I հետեւեալ կոնդակն է տուել Թիֆլիսի նահանգի ազնուականութեան պարագլուխ իշխան Մէլիքօվին։

«Ճառագայթ քրիստոնէական լուսաւորութեան որ տարածեցաւ ընդ համայն տիեզերս, լուսաւորելով զազգս մարդկան, միահաւասար ծագեցաւ նոյնպէս ի մի տար յաշխարհն հայոց և վրաց, զնոյն և վասն մտաւոր լուսոյն և դպրութեան երկուց ազգացն կարեմք հաւաստել որպէս և բազմադարեայն միութեանց և համերաշխութեանց երկուց դրացի աշխարհաց, թէ ի ժամանակս անկախութեանց և թէ ի վերջինս դարս քաղաքակիցք, խնդակիցք և վշտակիցք միմեանց համահաւասարք ենթարկեալք հոսանաց ժամանակին։ Վիճակ էր հաւասարապէս բարձու և զարգացեալ շրջանի հայ և վրացի ազգաբնակութեան ընդ այն անջրպետ, որ տիրէր ընդ մէջ երկուց հին ազգաբնակութեանց ի վերջին ամս սարտուցանելով զանմեղ ժողովուրդն ի միմեանց ի պատճառս ազգային և կրօնական տարբերութեանց։

Այլ սակայն չէք չարիք առանց բարեաց և այդ իսկ դժբախտ պատահարն էր անցեալ ընդ հայ ազգաբնակութեան ի սկիզբն ամսոյս ի Բագու, որ ի խոր ցնցեաց զսիրտ համայն ազգաց և ժողովրդոց ընդ այն լուր անօրինակ դժբախտութեան, որ ի թիւս այլոց և ի կարեկցութիւն զազգաբնակութիւն համադրացի վրացոցն շարժեաց, որով և անչափ զիս և զհօտն իմ պարտաւոր կացոյց։ Պայծառափայլ իշխան, Ձեզ իբրև պետի ազնուականութեան նոյն ազգաբնակութեան և ներկայացուցչի միոյ հնագոյն գերդաստանի, զՁեզ՝ և Ձեօք՝ Կոնդակաւս այսու ի դիմաց Իմ և հօտին իմոյ համադրացեաց մերոց և հնագոյն բախտակից ազգի հասարակութեան վրաց զմերն զշնորհակալիսն յայտնեմք, որ անկեղծաբար բաժանորդ մեզ հանդիսացայք և վշտակից մերումս վշտակրութեան։ Տացէ Տէր զի եղբայրական սէրն և համակրանս յայտնեալն ի մէջ երկուց ազգաբնակութեանց ընդ ազատ կամարաւ երկնից կացցէ միայցէ հաստատուն և յարատև, զնոյն և ի սիրտ և ի հոգիս ուսանող և մատաղ սերնդեան աճեցուցանելով, զի ըստ իմաստնոյ ումեմն «զուգութիւն է մայր բարեաց, անզուգութիւն է ծնող չարեաց»։

Իսկ Մեք աղօթս առնեմք զի երկնաւոր զօրութիւն, որոյ ի ձեռին են կշիռ ժամանակի և սիրտ թագաւորաց, շնորհեսցէ աշխարհիս խաղաղութիւն, եկեղեցեաց հաստատութիւն, քրիստոնէից սէր և համերաշխութիւն, ներելոց և վշտացելոց անդորրութիւն և մխիթարութիւն և որք առաջաւորք են ազգաց և ժողովրդոց նոցունց ևս իմաստութիւն և կարողութիւն յառաջնորդել զժողովրդականս ի բարին, ի յառաջադիմութիւն և ի լուսաւորութիւն առ ի հասանել կատարեալն երջանկութեան յաշխարհիս և յաւիտենական երանութեան ի հանդերձելումն։

Ողջ լինել ցանկամք Ձեզ Տէր իշխան, միաւով հանապազ վասն Ձեր և պատուական գերդաստանիդ աղօթարար,

Ի 24 փետրվարի 1905 ամի

ԸՆԹԵՐՑՈՂԻ ՕՐԱԳԻՐԸ

II

Խօսում են Կովկասի մասին։ Խօսում են բարի, ազնիւ նպատակներով։ Սրտանց ուզում են, որ մեր երկիրն էլ, վերջապէս, արդար վերաբերմունքի արժանանայ, որ նրա վէրքերի վրա բուժիչ բալասան դրվի։ Միթէ մի հարուստ, բազմամիլիօն երկիր բարօրութեան, երջանկութեան վրա աւելի քիչ իրաւունքներ պիտի ունենայ, քան Ռուսաստանի միւս մասերը։ Եւ ինչո՞ւ պիտի սահմանափակվի նրա երջանիկ լինելու իրաւունքը։ Միթէ նա ընդհանուր հայրենիքի խորթ զաւակն է։

Այս բոլորը շատ ճիշդ է, շատ սիրելի։ Բայց հարց.—բաւակա՞ն է, որ խօսքը լինի բարեացակամ, ազնիւ։

Ո՛չ, բաւական չէ։ Նա պիտի լինի և լաւատեղեակ, ճշմարիտ, նա պիտի իրականութիւնը արտայայտէ կուռ ոյժով։ Նա պիտի փաստ լինի, անհերքելի, ջախջախիչ փաստ։

Ահա այդ տեսակ խօսք է պակասում մեր երկրին այն չափազանց կարևոր ժամանակում, որի մէջ ապրում ենք։

Եւ զարմանա՞լի է որ այդպէս է։ Խօսքը, պարզ, արդար, ճշմարիտ խօսքը մեզ, կովկասցիներիս, պիտի հասնէր։ Չէ՞ որ մենք ենք ապրում տեղն ու տեղը, չէ՞ որ մենք ենք մեր ուսերի վրա տանում այն մթնոլորտը, որ պէտք է թարմացնել, որի շնչասպառ անողջ ծանրութիւնը այժմ ընդունում են և բարձր վարչական շրջաններում։ Տկարութիւնը բժշկելու համար դիմում են տկար մարդուն անմիջապէս և երբէք չէ տեսնված, որ հիւանդը իր բժշկի հետ բանակցութիւններ ունենայ փաստաբանի միջոցով։

Բայց մեզ խօսք չէ տուած, ընթերցող։ Մենք մի տեսակ անչափահասներ ենք, որոնց վրա առանձին խիստ խնամակալութիւն է նշանակվում։ Եւ մեզ համար միջնորդութիւններ պիտի անեն հեռուում ապրող բարի մարդիկ։ Մէկը պատահում է մի մարդու, նրա դէմքի գոյնից, նրա քայլուածքից նկատում է, որ նա առողջ չէ։ Այդքանը միայն։ Կարո՞ղ է այդ մէկը հաստատ ասել, թէ ինչ հիւանդութիւն ունի իրան հանդիպածը…

Այսպէս է եղել մինչև այժմ։ Բայց յոյս կայ, որ այսպէս չի լինի այսուհետև։ Ամբողջ Կովկասը սպասում է այն օրին, երբ անմիջապէս իրան կը դիմեն, իրան կը հարցնեն։ Եւ ամենքը վառ հաւատ ունեն, որ այդ օրը հեռու չէ, որ նա կը հասնէ շուտով, երբ տեղ կը հասնէ երկրի գլխաւոր կառավարիչը։

Իսկ մինչև այդ, մինչև այն օրը, երբ կը ճանաչվի կովկասցիների քաղաքացիական չափահասութիւնը, մենք պիտի բաւականանանք հեռուից մեզ ուղղած բարի խօսքերը քննելով ու վերլուծելով։

Ահա այդ տեսակ բարի խօսք մենք գտնում ենք «Новости» լրագրի № 55-ի մէջ։ Այդտեղ կան ճիշդ նկատողութիւններ, կան և անտեղեակութեան խոշոր փաստեր էլ։ Այսպէս, լրագիրը հայերին համարում է համարեա բացառապէս առևտրական ժողովուրդ։ Այդ դըժբաղդ մոլորութիւնը օտարների մէջ հաստատված է դարերից ի վեր։ Բայց դեռ մի քանի տարի առաջ էր, որ «Русская Мысль» ամսագրի մէջ թւանշաններով, անհերքելի փաստերով ապացուցվեց, որ հայ ժողովրդի 90%-ը գիւղացի է, երկրագործ է։

Սա անկարևոր հանգամանք չէ։ Սա ցոյց է տալիս, որ հայերի վերաբերմամբ միայն բուրժուական-առևտրական կեանքի հարցերը չեն, որ գոյութիւն ունեն։ Ոչ, այդ հարցերը, ընդհակառակն, երկրորդական նշանակութիւն ունեն, քանի որ ազգի ահագին մեծամասնութիւնը կանգնած է սօցիալական-տնտեսական պրօբլէմների առջև։ Նրա համար ահագին, կենսական նշանակութիւնը, կեանքի և մահվան խնդիրը բուրժուական արտօնութիւններ, վաճառականական յարմարութիւնների մէջ չէ, ինչպէս կարելի պիտի լինի ենթադրել, եթէ ընդունենք, թէ հայ ժողովուրդը առևտրական է en masse, այլ հողային հարցերի, տնտեսական յարաբերութիւնների մէջ։ Ունենալով բուն ժողովրդական այնպիսի մեծ մասսա, հայ ժողովուրդը առաջացնում է և ամեն տեղ գոյութիւն ունեցող պրօլետարիական, բանւորական սուր խնդիրներ։

Այս մեծ իրողութիւնը մոռանում է ռուս լրագիրը։ Պատճառը—լաւ չը ճանաչելն է։ Կրկնվում է հին անմիտ մոլորութիւնը, կրկնվում է առանց ճշդելու, առանց օրինաւոր կերպով վերահասու լինելու, և ահա—մի զարմանալի նեղ միակողմանիութիւն, որ դուրս է գցել, հեռացրել է իսկական ահագին նշանակութիւն ունեցող իրողութիւնը։

Ո՛չ, բաւական չէ, որ խօսքը բարի լինի․․

Բայց այս՝ ի մէջի այլոց։ Լրագիրը ունի և ծանրակշիռ դատողութիւններ։ Նա տալիս է կովկասեան վարչութեան գործադրած սիստեմի պատմական տեսութիւնը։

Դրան կը դիմենք վաղը։

Լ.

ԼԵՀԱԿԱՆ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԶԵԿՈՒՑԱԳԻՐԸ

«Русь» լրագրում տպագրված է այն զեկուցագիրը, որ ներկայացրել է 30,000 ծնողների կողմից ընտրված լեհ պատգամաւորութիւնը մինիստրների կօմիտէտի նախագահ Ս. Իւ. Վիտէին։ Պատգամաւորները եղել են 16 հոգի, նախագահ ունենալով կոմս Տիշկևիչին։ Զեկուցագիրը ներկայացրել են 1905 թւի փետրվարի 24-ին։ Առաջ ենք բերում նրա թարգմանութիւնը։

«Լեհական թագաւորութեան շրջանում 40 տարի է գոյութիւն ունեն վարչական այնպիսի կարգեր, որոնց ժամանակ ոչ մի կառավարական ձեռնարկութիւն ուղղված չէ եղել երկրի օգտին, իբր մի ամբողջութեան. 40 տարի է սիստեմատիքաբար աշխատում են ռուսացնել և անընդհատ ծանր հալածանքի ենթարկել. 40 տարի է գոյութիւն ունի անպատասխան չինովնիկական կամայականութիւն. մեր կեանքի այդ անպայման ամենաանմխիթար ժամանակամիջոցը լցրել է ժողովրդի սիրտը այրող ցաւով և վիրաւորանքի զգացմունքով։

«Այդ պատճառով այժմ, երբ ամբողջ Ռուսական Կայսրութիւնը համակված է վերանորոգման անզուսպ ձգտումով, և երբ Գահի բարձունքից էլ հնչեց չարիքը, ռուսական պետական կեանքի անկարգաւորութիւնները արմատախիլ անելու կոչը,—լեհ ժողովրդի մէջ էլ՝ այդ հզօր ձգտումի և այդ կոչի ազդեցութեան տակ չէր կարող չը ծագել, այժմ աւելի ուժեղ քան երբ և է, իր դրութեան անելութեան գիտակցութիւնը։

«Քաղաքական ծանր անաջողութիւնները սաստիկ կոտրել են մեր ժողովրդի եռանդը և ուժերը և գօսացրել նրա կուլտուրական կեանքի բոլոր օրգանները։ Բայց լեհ ժողովրդի համար ամենածանր փորձանքը եղաւ մայրենի լեզուի արտաքսումը բոլոր պետական և հասարակական հիմնարկութիւններից, և ամենից առաջ՝—դպրոցից։

«Ռուսական պետութեան գաւառնի տակ ապրում է լեհ ազգի կէսից ոչ աւելին, բայց այստեղ մեզ վրա ազդում է ամբողջ 20 միլիօն լեհ ազգն իր 1000-ամեայ կուլտուրայով, և այդ ժողովուրդն իր ամբողջութեամբ և ամեն տեղ,—ինչպէս այստեղ՝ Ռուսաստանի սահմաններում, այնպէս էլ երկրի միւս վայրերում՝ ուր նա ապրում է,—անխախտ կերպով ընդունում է մայրենի լեզուն իր կուլտուրապատմական կեանքի ամենաէական գործիքը, իր քաղաքակրթութեան ամենաարժէքաւոր գանձը և իր հայրենասիրական խոհերի ամենաթանգ առարկան։ Ահա թէ ինչու այժմեան դպրոցի շնորհով յօշոտված և բարոյապէս խեղաթիւրված մեր զաւակները, սեփական դըրդումով, անկեղծ ոգևորութեան թռիչքով, նըկատի չառնելով գործնական հետևանքները, հեռացան ռուս դպրոցից, պահանջելով լեհական դպրոց,—իրանց հայրերի և նախնիքների դպրոցը, որը ժողովրդական լուսաւորութեան սիրող մայր էր։

«Ոչ մի ոյժ չէր կարող արգելել այդ անխուսափելի պայթիւնը, որ երիտասարդ սերնդի մէջ երևան եկաւ իբրև պարզ ու բաց արտայայտութիւն այն բողոքի, որը խորապէս թագնված է նրանց հայրերի և մայրերի սրտերում,—բողոք՝ ազգային դիմազուրկութեան, գիտութիւնը աղաւաղելու և անբարոյականացման դէմ։

Եթէ որ մեր երկրում պետական վարչութեանն իբր հիմք ծառայելու լինի ոչ միմիայն ոյժը, այլ և նրանում տեղ գտնի միայն վերջերումս Մինիստրների Կօմիտէտում հրատարակված սկզբունքը՝—հեռացնել չարիքի արմատական պատճառները և ոչ խեղդել լուռ

հետեւանքները,—այն ժամանակ մենք համոզված ենք, որ Լեհական Թագաւորութեան համար բարենորոգման առաջին օրէնսդրական քայլը կը լինի լեհերէն լեզուով դասաւանդութիւնը վերականգնելը մեր երկրի միջնակարգ և բարձրագոյն դպրոցներում, լեհական ծագումից անձերով փոխարինել այդ հիմնարկութիւնների թէ մանկավարժական և թէ վարչական անձնաւորութիւնները, հասարակութեանը ապահովեցնել իր մասնակցութիւնը կրթական գործի վերահսկողութեան մէջ, պաշտպանել այդ գործը քաղաքական և ոստիկանական ազդեցութիւններից և վերացնել դաւանութեան հետ կապւած բոլոր սահմանափակումները։

Այդ ճանապարհով կիրականանայ վերջապէս մեր երկրում դպրոցական գործի այն վիճակը, որ դեռ նախագծված էր Աղեքսանդր II կայսրի 1864 թւի օգոստոսի 30-ի Բարձրագոյն բեսկրիպտի մէջ. այդ բեսկրիպտում, որ «տալիս է լեհ երիտասարդութեանը հնարաւորութիւն սովորել իր մայրենի լեզուով», ասւած է. «Չը թոյլատրելով ոչ ինձ, ոչ էլ որ և է ուրիշ անձի դարձնել գիտութեան տաճարները քաղաքական նպատակների հասնելու գործիքներ, կրթական վարչութիւնները պէտք է աչքի առաջ ունենան միմիայն լուսաւորութեանը ծառայել անկաշառ կերպով, մշտապէս բարելաւելով Լեհական Թագաւորութեան մէջ հասարակական դաստիարակութեան սիստեմները և բարձրացնելով նրանում դասաւանդութեան մակերևոյթը»։

Մենք այժմ աւելի քան համոզւած ենք այդ նախացուցման իրականացման մօտիկութեանը, որովհետև ռուսական քաղաքականութիւնը 40 տարւայ ընթացքում չը հասաւ իր դրած նպատակներին. նա միայն տանջեց լեհական հասարակութիւնը, կործանեց նրա բազմաթիւ ոյժերը, որոնց նա հեռացրեց աշխատանքից և ստիպեց զրկուել մարդկային ամենատարրական իրաւունքների պաշտպանութիւնից և, վերջապէս, ծայրայեղ կերպով սրեց այն զգացմունքները, որ իրեն աշխատում էր յաղթապէս բթացնել։

Ձեր բարձր գերազանցութեանը ներկայացնելով վերոգրեալը, մենք կատարում ենք մեր վրա դրված պարտականութիւնը, ստորագրութիւններով հաստատված տասնեակ հազարներով ծնողների կողմից այն լեհ աշակերտութեան, որն ամբողջ հոգով ձգտում է դէպի դպրոցը, որ պէտք է լինի անկախ գիտութեան օջախ և ոչ քաղաքական և բարոյական տանջանքների վայր։

Ստորագրել են. կոմս Տիշկեվիչ, Ստանիսլաւ Կիեննկե, Ֆրանց Զելինսկի, Միրօսլաւ Խօրժեւսկի, Ալֆօնս Պարչեվսկի, Ալեքսանդր Խլեբօւսկի, Մեչիսլաւ Պֆեյֆեր, Ստանիսլաւ Լեշչինսկի, Ստանիսլաւ Ստանիշեւսկի, Եան Արկուշեւսկի, Եօզեֆ Նաստանսօն, Ստանիսլաւ կոմս Լօս, Ստանիսլաւ Լեվիցկի, Իգնատի Խրժանովսկի, Ստանիսլաւ Խելխովսկի, Շիմոն Կոնարսկի։

ԼԵՀԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑԻ ՌԵՖՈՐՄԸ

—

Մինիստրների յատուկ խորհրդակցութեան մէջ քննութեան դրվեց Լեհական Թագաւորութեան մէջ դպրոցական գործի ներկայ վիճակը։ Ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստր Վ. Գ. Գլազովը, առ այժմ ոչ մի ծրագիր չառաջարկելով լեհական դպրոցների վերաբերութեամբ, խնդրեց խորհրդին կարծիք յայտնել, թէ արդեօք կարելի է փոխել դասաւանդութեան ներկայ սիստէմը (բոլոր առարկաները ռուսերէն աւանդելը) և մտցնել լեհերէն դասաւանդութիւն։

Խորհրդի անդամների խոշոր մեծամասնութիւնը, գլուխ ունենալով Մինիստրների Կոմիտէի նախագահ Ս. Իւ. Վիտտէին, [illegible] էր անում, որ 30 տարւայ ընթացքում ռուսերէն լեզուով դասաւանդութեան գոյութիւն ունեցող սիստէմը, որ ներմուծված է քաղաքական նպատակով, չարդարացրեց իր կոչումը. բայց նա օգնում է այն օտարացմանը լեհ և ռուս ազգաբնակութեան միջև, որ այնքան վատ կերպով է ազդում Լեհական Թագաւորութեան մէջ ընդհանուր քաղաքական վիճակի վրա, մանաւանդ վերջին ժամանակներս։ Ռուսական դպրոցն ազգաբնակութեան մէջ հեղինակութիւն և վստահութիւն չէ վայելում, մանաւանդ այն պատճառով, որ լեհական ազգային լեզուի դասաւանդութիւնը կատարվում է ռուսերէն և լեհ բարբառը արտաքսված է դպրոցի պատերից։ Ռուս դպրոցի և լեհական ընտանիքի հիմնականապէս տարբեր ձգտումները չեն կարող չը թողնել մանկան հոգու վրա ծանր կասկածների հետքերը, որոնք սովորաբար չեն ծառայում ռուսական գործի օգտին, մանաւանդ երբ ընտանիքի աւանդութիւնները բոլորովին հակառակ են այն ամենին, որ աշակերտը ստիպված է սովորել ռուսական դասագրքերից, որոնք շատ հեռու են կատարելութիւնից։

Ռուս և լեհ ժողովուրդների մէջ աւելի վստահութիւն առաջացնելու համար, յատուկ խորհրդի կարծիքով, ցանկալի կը լինէր թոյլատրել Լեհաստանում առարկաներն աւանդել լեհական լեզուով, դնելով այդ լեզուն գլխաւոր առարկաների շարքում և ընդհանրապէս ընդարձակելով քաղաքական տեսակէտից՝ լեհական դպրոցներում դասաւանդութեան ազատութիւնը։

Յատուկ խորհրդակցութեան մէջ յայտնված լուսաւորութեան մինիստրութեան կարծիքների հիման վրա կը կազմվի ծրագիր լեհական դպրոցներում մայրենի լեզուով դասաւանդութիւն մտցնելու. այդ ծրագրի վերջնական մշակված ձևը կը քննվի մինիստրների յատուկ խորհրդում, որն առ այժմ միայն սկզբունքով է յայտնել իր կարծիքը Լեհաստանի դպրոցական գործերի մասին։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

—

Թիֆլիս, մարտի 15-ին.

Մենք, Միրզօէվների հին բաղնիսի մահմեդական քիսաչիներս, թւով 15 հոգի, յայտնում ենք սրանով մեր խորին շնորհակալութիւնը կապալառու պ. Գրիգոր Գէօզալեանին, որ առ միշտ բաշխեց մեզ այն վճարը, որ մեզնից վերցնում էր, իւրաքանչիւրից ամսական երկուական րուբլի, ընդամենը տարեկան 360 րուբլի։

Ի դիմաց Թուրք քիսաչիների,
Մաշադի Իւսուֆ Ալիեվ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

Անցեալ օրը Երևանի քաղաքագլուխ Մէլիք-Աղամալեանը հետևեալ հեռագիրն էր ուղարկել Թիֆլիսի քաղաքագլխին. «Երէկ դուման, ընտրելով քաղաքագլխին և ձայնաւոր Աղա-խան Էրիվանսկու իբր պատուիրակներ, յանձնեց նրանց անձնականապէս միջնորդել, որ թոյլ տան Երևանի և Կովկասի բոլոր ազգաբնակութեան ներկայացուցիչներին մասնակցելու յատուկ խորհրդակցութեան մէջ և եթէ այդ միջնորդութիւնը յարգվի, մասնակցել յատուկ խորհրդի մէջ իբր Երևանի ներկայացուցիչներ։»

—

Այսօր Արտիստական ընկերութեան թատրոնում հայոց դրամատիքական խումբը կը ներկայացնէ, մասնակցութեամբ տիկ. Սիրանոյշի, «Պաշտպան», դրամա 5 գործ. Տիմկօվսկու, յօգուտ Թիֆլիսի Հայոց Բարեգործական ընկերութեան։ Յիշեցնելով այդ մասին հայ հասարակութեան, լիայոյս ենք, որ նա իր ներկայութեամբ կաջակցէ ընկերութեան նպատակի իրագործման, որ է օգնել անթիւ թշուառներին և չքաւորներին։ Բարեգործական ընկերութեան գործունէութիւնը ամլութեան կը դատապարտվի, եթէ հայ հասարակութիւնը իր նիւթական աժանդակութեամբ չաջակցէ նրան, որի կարիքը մեծ է և անվերջ, բայց միջոցները սուղ։

—

Թիֆլիսի պարսկական գլխաւոր հիւպատոսը հաղորդել է, որ՝ ինչպէս իրան հեռագրով հաղորդել է պարսկական արտաքին գործերի մինիստրութիւնը, Մէշէդի խառնակութիւնների պատճառը եղել է հետևեալը. «Մէշէդում ապրող հայերից մէկը, պարսկական մուհարրէմի տօնի ժամանակ իր մօտ է տարել մի մահմեդական կնոջ»։ Եւ իբր թէ պարսիկները այդ լսել են և կատաղել։—Բայց արդեօք այդպիսի հէքիաթներով որ հնարել են Մէշէդում, կարելի՞ է բացատրել կամ, աւելի ճիշդը, մեղմացնել մեր առաջ կատարվող երևոյթները։

—

Լրագիրները հաղորդում են, որ մարտի 7-ին Պետերբուրգում ծառայող և բնակվող վրացիներն այցելել են Կովկասի փոխարքայ կոմս Վօրօնցօվ-Դաշկովին և շնորհաւորել նրա նոր պաշտօնը։—Մարտի 10-ին փոխարքային այցելել են և Պետերբուրգում գտնված հայ պատուիրակները։

—

Մարտի 14-ին կայացաւ րէալական դպրոցի սաների ծնողների ընդհանուր ժողով։ Ձայների մեծամասնութեամբ որոշվեց դպրոցը բաց անել և դասերը շարունակել։ Թէ ինչպէս վերսկսել դասերը և ինչ կարգով վարել 6 և 7-դ դասարանների քննութիւնները, այդ թողնվում է դպրոցի մանկավարժական խորհրդին։ Որոշվեց նոյնպէս խնդրել, որ դպրոց յաճախել չը ցանկացող աշակերտների դէմ ճնշումներ չը գործադրվեն։

—

Ստացանք Բագուի աղէտի զոհերի օգտին. 1) մի տիկնոջից 2 ր., Կումխս գիւղի հասարակութիւնից Եփրեմ քահանայ Երզնկեանի ձեռքով հանգանակած 7 ր., 3) Գր. Գրիգորեանից 5 րուբլի։ Ընդհանուր գումարը նախկին ստացվածների հետ միասին 18,661 ր. 75 կոպէկ։

—

Ստացանք Չխարի գիւղում աղէտից վնասված ընտանիքներին բաժանելու համար. 1) փոքրիկ Խրիստափոր Աբէլեանից 3 րուբլի, 2) մի տիկնոջից 2 ր., 3) Ներսիսեան դպրոցի IV դասատան աշակերտ Արշալոյս Յովսէփեանից 3 րուբլի։ Ընդհանուր գումարը նախկին ստացածների հետ միասին 115 ր. 85 կ.։

—

Երէկ հաղորդել էինք, որ Գօրու գաւառի յուզված գիւղացիներին խաղաղացնելու և նրանց կարիքներն իմանալու համար այնտեղ էր ուղարկված Ե. Գ. Վայդէնբաումը։ Կովկասի կառավարչապետի պաշտօնակատար գեներալ-լէյտենանտ Մալաման հրամայել է նրան վերադառնալ այնտեղից, որովհետև շարժումն ստացել է սուր կերպարան։

—

Մարտի 14 ին Գօրիում տեղի ունեցած խոշոր անկարգութիւնների ժամանակ ժողովրդից վիրաւորվել է 10 հոգի, որոնցից մէկն արդէն մեռել է։

—

Սրանից 1—1½ ամիս առաջ սպանվեց Վաղարշապատ գիւղի գիւղապետը։ Սպանողը դեռ մինչև օրս չէ գտնված։ Երկրի ադմինիստրացիան այդ առիթով 6,960 րուբլի տուգանք է դրել գիւղի ազգաբնակութեան վրա։ Վաղարշապատի ազգաբնակութիւնը, որ այս վերջին տարիներս հասել է բաւական անմխիթար նիւթական վիճակի, ստիպված է եղել ընտրել իր միջից 4 պատգամաւորներ և ուղարկել Թիֆլիս։ Այդ պատգամաւորներն անցեալ օրը հասան Թիֆլիս։ Նրանք պէտք է խնդրէին Կովկասի կառավարչապետի պաշտօնակատարին, որ հրամայէ վերացնել այդ տուգանքը առանց այն էլ աղքատ գիւղի վրայից։

—

«Тер. Вѣд.» լրագիրը հաղորդում է, որ Վլադիկավկազում շատ վաճառականներ և հարուստ անձեր ստանում են սպառնական նամակներ, որոնցով հրամայում են նրանց այս ինչ տեղը դնել այսքան գումար»։

—

Սուխումից հեռագրում են «Кав.»-ին մարտի 14 ից, որ քաղաքում սպառնական խառնակութիւններ են տիրում։ Ազգաբնակութիւնը ահաբեկված է։ Դպրոցական վարչութիւնը միջնորդում է, որ դպրոցները փակվեն ժամանակաւորապէս։ Ոստիկանութիւնն անզօր է։

—

Փօթիից հաղորդում են «Кав.» լրագրին, որ մարտի 12-ի երեկոյեան, Սենեակինսկի փողոցում ժանդարմ ունտէր-օֆիցեր Աւսիւկեվիչի վրա յարձակվեցին 4 հոգի, որոնք 30 անգամ ատրճանակ արձակեցին նրա վրա։ Աւսիւկեվիչը կարողացաւ անվնաս փախչել և թագնվել Զլօբինի տան բակում, իսկ մարտի 14-ին, երբ Աւսիւկեվիչն անց էր կենում Րիօնի կամուրջով, նրա վրա յարձակվեցին 3 հոգի և ատրճանակի 3 գնդակով տեղն ու տեղը սպանեցին նրան, որից յետոյ կառք նստեցին և փախան։ Կառապանը ձերբակալված է։

—

Ռիգայի լրագիրները հաղորդում են, որ մարտի 5-ի երեկոյեան, ժամը 6½-ից յետոյ, երբ Ռիգա կայարանից դէպի Պետերբուրգ մեկնեց ճեպընթաց գնացքը, որի մէջ էին Պետերբուրգի դատաստանական պալատի նախագահ Ի. Կ. Մաքսիմօվիչը և անդամները, կայարանից փոքր ինչ հեռու հաւաքվեց ժողովրդի մեծ բազմութիւն, որը սկսեց ատրճանակ արձակել անցնող գնացքի վրա։ Սակայն գնացքի մէջ եղածներից ոչ ոք չը վիրաւորվեց։ Յետոյ արդէն վրա հասաւ ոստիկանութիւնը և ցրվեց ամբոխին։

—

Թիֆլիսի քաղաքի Նախալօվկա թաղի բնակիչները, կազմելով ժողով իրանց պահանջների մասին, կայացրել են հետևեալ որոշումները։ 1) Քաղաքային այն հողերը, որոնց վրա մենք բնակվում ենք, մեզ վրա ծախեն այն գներով, ինչ գներով որ քաղաքը ծախեց մեր բնակվելու ժամանակ։ 2) Այն փողերը, որ մենք վճարել ենք մինչև այսօր իբրև հարկ, թող հաշւեն գնահատման գումարից, 3) հողերի գինը վճարենք մաս մաս, 4) մեր բոլոր փողոցների և լապտերների թիւը աւելացնվի, 5) փողոցներին անուններ դնել, վրան կպցնվեն անունները և ամեն մի տան վրա նշանակվի համար, 6) բաց անել քաղաքային տարրական դպրոց, ինչպէս տղայոց, նոյնպէս և օրիորդաց, 7) քաղաքային բուժարանի բաժանմունք բաց անել, 8) իրաւունք տրվի քաղաքային վարչութեան մէջ ժողովներ կազմել, պատգամաւորներ ընտրել, ունենալ ազատ դատաստան մեր ցաւ ու վիշտ գործերի վրա, 9) մինչև մեր պահանջների կատարվելը դատաստանատներում դադարեցնեն մասնաւոր վճիռները նմանապէս դադարեցնել հարկեր և ուրիշ այդպիսի գումարներ հաւաքելը, 10) քաղաքային վճիռը յայտարարվի ամբողջովին և ոչ թէ առանձին առանձին, 11) կը խնդրենք յայտնվի մեր թաղի անունը և «Նախալօվկի» փոխարէն տրվի մի արժանաւոր անուն։ Երեքշաբթի, մարտի 15-ին, Նախալօվկայի բնակիչներից ընտրվեց պատգամաւորութիւն և խնդիրը ներկայացրեց Թիֆլիսի քաղաքագլխին, որ միջնորդէ նահանգապետի առաջ, որ ժողովվենք և ազատ խորհրդակցենք մեր հարկաւոր գործերի մասին։

—

Քութայիսից հեռագրում են «Н. О.» լրագրին մարտի 15-ից. «Երէկ երեկոյեան, նահանգապետի, ազնուականութեան պարագլխի և քաղաքագլխի մասնակցութեամբ կայացաւ բոլոր դպրոցների մանկավարժների խորհրդակցութիւնը։ Րէալական դպրոցում դասերը վերսկսելն անհնարին դատվեց։ Դպրոցները ժամանակաւորապէս փակված են, որի մասին և հեռագրվեց ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրին։ Մտադրութիւն կայ փակ պահել մինչև սեպտեմբեր։ Խնդրում են այդ նոյնը և [illegible]։—Այսօր կէս օրին 4 չարագործներ Թիֆլիսեան փողոցում յարձակվեցին Քութայիս կայարանի պետի վրա, որ փող էր տանում գանձարան, կողոպտեցին 2,838 ր. և փախան»։ Նոյն օրը ժամը 3 ին նոյն փողոցում յարձակվել են կրկին 4 հոգի Նօբէլի արտէլշչիկ Իվանօվի վրա և կողոպտելով 900 ր., անյայտացել են։

—

ԳՐՕԶՆԱՅԻՑ մեզ գրում են. «Գրօզնայի հայոց եկեղեցում քառաձայն խումբ պատրաստելու համար հարկաւոր է մի խմբապետ։ Ցանկացողը թող դիմէ պայմանների համար հայոց եկեղեցու երէցփոխին այս հասցէով. Грозный, ктитору армянск. церк. Ивану Азатовичу Оганезову.

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՇՈՒՐՋԸ

—

Խաղաղութեան ճանճերը։ «Berl. Tageblatt» լրագրին Պարիզից հետաքրքիր տեղեկութիւններ են հաղորդում այնտեղի ազդեցիկ շրջանների տրամադրութեան և նրանց վերաբերմունքի մասին դէպի խաղաղութեան լուրերը։

«Ներկայումս Եապօնիան ամենևին շահ չունի շտապելու, որ խաղաղութեան մասին բանակցութիւններ սկսվեն։ Ռուսական զօրք այժմ անունով միայն գոյութիւն ունի. Եապօնական զօրքերը յոյս ունեն ոչ ուշ, քան 1½ ամսից յետոյ լինել Խարբինից Վլադիվոստոկ տանող ճանապարհի վրա։ Եապօնիան պաշարման դրութեան մէջ կը պահէ Վլադիվոստոկը, կը գրաւէ Սախալինը և Արևելեան Սիբիրի ափը և, ի հարկէ, իւրաքանչիւր շաբաթից նրա պահանջները կը սկսեն աճել այնպէս, որպէս և պատերազմական տուգանքը։ Այդպիսի պայմաններում հասկանալի է, որ ազդեցիկ եապօնացիները միայն ուսերն են թօթվում ի պատասխան «Matin» լրագրի յորդորների։

Դրութիւնը ծանր է և աւելի ևս ծանր կը լինի, երբ եապօնացիները կը վերցնեն Վլադիվոստոկը, որովհետև այն ժամանակ պատերազմը, որին այժմ ռուսները «գաղթական» անուն են տալիս, կը դառնայ «ազգային», որովհետև այն ժամանակ կը սկսեն պատերազմել ոչ թէ չինական. դա ռուսական հողի համար։ Այդ անմխիթար դրութեան մէջ կայ միայն մի մօմէնտ, որ կարող է ազդել ի նպաստ խաղաղութեան, այդ ռուսական ֆինանսների խեղճութիւնն է։ Փոխատուութիւնը Ֆրանսիայում թէպէտ և կապված է,

սակայն նրա իրագործումը յետաձգված է մինչդեռ ժամանակով և Պարիզի ֆինանսիստները այժմ ձեռնպահ են մնում: Շատ կարելի է քանիցս որ կ՚ հաջողուէր մեծ տոկոսներով: Բայց դա կը նշանակէր համարակութեան տրամադրութեան դէմ գնալ, որը վերջերս շատ գերազանցում է պահանջը: Ֆրանսիական [illegible] խիստ յօդուածներ են հրատարակում փոխառութեան դէմ: Իսկ քաղաքական յայտնի է, որ վերջին երկու օրս ազդեցիկ պաշտօնաթերթերը [illegible], մինիստր-նախագահ Րուվիէն հետ միասին, քննում էին այն վտանգը, որ սպառնում է ֆրանսիական դրամատէրերին, եթէ շարունակվեն ռուսական փոխառութիւնները Ֆրանսիայում: Մինչև այժմ մեծ քանակը և [illegible] պահպանում էին ռուսական արժէթղթերի գները, բայց եթէ Ռուսաստանը [illegible] Ֆրանսիայից, դա կարող է [illegible] հասցնել, և [illegible] Ռուսաստանը [illegible] համար: (Нов.)

Կոստրոպաւլեֆի վիճակը: [illegible] «Echo de Paris» [illegible] «Echo de Paris» [illegible]

Փամիյուօնների և ռումբերի պաշտպանութիւն: [illegible] «Berl. Tagebl.» [illegible]

է ուրիշ կէտ, որ այդտեղից շատ դէպի արևմուտք կը լինի, և այդ զօրքի գործը կը լինի այլ ևս ոչ թէ Մանջուրիայի նուաճումը, այլ ռուսաց կալուածների և գլխաւորապէս Վլադիվոստոկի պաշտպանութիւնը:

Իսկ ճապօնական գործողութիւնների վերաբերմամբ պէտք է ասել, որ այժմ ճապօնական զօրքին մնում է կատարել նրանց կազմած պատերազմական ծրագրի աւելի թեթև, վերջին մասը: Այժմ նրան մնում է շահագործել ստեղծված դրութիւնը: Գալիք դէպքերի ընթացքը նշանաւոր չափով արդէն նախապատրաստել են ճապօնական մի ամբողջ շարք յաղթութիւններ: Դրանց նշանակութիւնը երևան կը գայ միայն այժմ. պատերազմի առաջիկայ շրջանը կը լինի ճապօնացիների համար իրանց ձեռք բերած աջողութիւններից օգտվելու շրջան: Դա կը լինի լիկվիդացիայի շրջան:

Ճապօնական դիպլօմատիայի ներկայացուցիչները և ճապօնական զինուորական գործիչները, ըստ երևոյթին, որոշ և ճիշտ հասկացողութիւն ունեն թէ ինչ բնաւորութիւն պիտի կրեն պատերազմական գործողութիւնները Մանջուրիայում: Այս մասին կարելի է գտնել, ի միջի այլոց, այն խօսքերից, որ ճապօնական դեսպանը Պարիզում, պ. Մօտօնօ, ասել է «Echo de Paris» լրագրի աշխատակցին. «6 շաբթից յետոյ մենք կը լինենք Խարբինում, որովհետև մեզ անհրաժեշտ է շահագործել այժմ ստեղծված բարեյաջող դրութիւնը: Եւ միթէ մենք այս հարուածով միաժամանակ չենք տիրանայ և Վլադիվոստոկին, նոյն իսկ մի հատ թնդանօթ չարձակելով»: Իրաւ, Խարբինը վերցնելուց յետոյ Խարբին՝ Վլադիվոստոկ երկաթուղին կընկնէր ճապօնական զօրքի ձեռքը, Վլադիվոստոկը կտրված կը լինէր և դրանով էլ կը վճռվէր նրա ճակատագիրը: Այսպիսով, Վլադիվոստոկի, ճապօնական արշաւանքի այս վերջին կէտի վիճակը արդէն նախ որոշել է Մուկդէնի ճակատամարտը:

Վլադիվոստոկի նշանակութիւնը ճապօնական զօրքի համար չէ սահմանափակվում միայն նրանով, որ դա ռուսական քաղաք է, որի գրաւումը կը հարկադրէր Ռուսաստանը պատերազմական տուգանք վճարելու և կատարելու մի շարք ճապօնական այնպիսի պահանջներ, որոնցով սահմանափակվում են Ռուսաստանի ծովային - պատերազմական իրաւունքները Հեռաւոր Արևելքում: Վլադիվոստոկը Ճապօնիայի համար ունի և այն ահագին նշանակութիւնը, որ նրա գրաւումով ճապօնացիների ձեռքը կանցնէր ծովափի մի ահագին շերտ, Ինկօուից սկսած մինչև Վլադիվոստոկ: Դա կը լինի մի մեծ յենակէտ զօրքերի գործողութիւնների համար: (Б. И.)

Ճապօնական ոյժերը: Եւրոպական ամենահեղինակաւոր աղբիւրներից հաղորդում են, որ Ճապօնիան այժմ ունի վարժված, կազմակերպած զօրք 930,000, չը վարժված զօրք 2,250,000 հոգի: Այս թւերը ցոյց են տալիս, թէ որքան հիմնաւոր են այն լուրերը, թէ Ռուսաստանի համար հեշտ է «ոչնչացնել» ճապօնացիներին միմիայն թւական գերազանցութեամբ: (Б. В.)

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

ՌՈՒՍԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

15 մարտի

ԲԵՐԼԻՆ: Րէյխստագում Բիւլօվից յետոյ խօսեց առևտրի մինիստր Միլլէրը: Երկուսն էլ աշխատում էին ապացուցանել բանւորների ներկայացուցչութեան անհրաժեշտութիւնը: Բիւլօվն ասաց. «Քանի որ արդիւնաբերողները սինդիկատներ և արտելներ են կազմում, բանւորների դաշնակցութիւններն էլ չը պէտք է արգելվեն»: Միլլէրը աւելացրեց, որ գործադուլի ժամանակ բանւորների ներկայացուցիչների բացակայութիւնը ստեղծում էր դժուարութիւններ կառավարութեան համար:

ՊԱՐԻԶ. Վիլհէլմ կայսրը հասաւ Լիսաբոն մարտի 14 ին: Թագաւորը և թագաժառանգը ընդ առաջ դուրս եկան ծովի վրա: Ընդունելութիւնը ոգևորված էր. քաղաքը շքեղօրէն զարդարված է:

ԱՍԽԱԲԱԴ: Գաուչանից հեռագրում են, որ Կօչանում խաները ապստամբվեցին սարդարի դէմ և շրջապատեցին նրա պալատը, պահանջելով որ նա անձնատուր լինի: Ատելութիւնը սարդարի դէմ առաջ է եկել ծանր հարկերի և ամեն տեսակ հարստահարութիւնների պատճառով: Բագուից Կօչան են եկել կովկասեան թուրքեր, որոնք սկսել են գրգռել մուսուլմաններին քրիստոնեաների դէմ: Կօչանի մուշտէյիդը նախազգուշացրեց քրիստոնեաներին, որ մարտի 10-ին պատրաստվում է նրանց կոտորածը և սրանք նախընթաց օրը մեկնեցին Անդրկասպեան երկիրը: Խռովութիւնները Մեշէդում խաղաղվեցին:

ՏՕԿԻՕ: Կամուրջները Մուկդէնի և Կաիւանի միջև դրստված են: Գնացքների շարժումը վերականգնած է: Լեաօեանի և Մուկդէնի միջև ճանապարհները շտկված են և հաղորդակցութիւնը վերականգնված: Աշխատութիւնները Շախէի կամուրջի շտկման մասին չեն դադարեցրած: Ճապօնական բանակի արշաւումը շարունակվում է: Չինական անկանոն հեծելազօրքից 200 մարդ, որոնք վարձված էին ռուսների կողմից, և որոնց ամեն մինը ստանում էր ամսական 30 իէն ռոճիկ, 200 կօզակների հետ միասին յարձակվեցին ճապօնացիների վրա Տաշիչաօի շրջակայքում, վերջին կուի ժամանակ, կարճ հրաձգութիւնից յետոյ չինացիները սկսեցին նահանջել. վրդովված կօզակները հրացանի բռնեցին մի քանի չինացիներ. Պորտ Արտուրում վերցրած 2000 ձիերից, 12 հատ ամենաընտիրները ուղարկվել են ընծայ միկադօին:

ՄՕՍԿՎԱ: Երդուեալ հաւատարմատարների օգնականների ժողովը ըէֆօրմի ծանրութեան կենտրոն ճանաչեց գիւղացիների և բանւորների վիճակի բարւոքումը: Խորհրդակցութեան ներկայ էր Լէօնիդ Անդրէեվը. նա ընդունվեց ծափահարութիւններով:

ՀԱՄԲՈՒՐԳ: «Անդրիա» շոգենաւը, որ վարձել էր Ռուսաստանը, այսօր գնում է Լիբաւա:

ՇԱՆԳՀԱՅ, 14 մարտի: Ռուսաց և ճապօնական բանակները ըստ երևոյթին մտադիր են գրաւել նոր դիրքեր Սունգարիի երկու ափերին:

ՏՕԿԻՕ: Ֆուշունի և Եանտայի հանքերը ճապօնացիներին մեծ օգուտ են բերում: Ճապօնական էսկադրայի ծովագնացները որսացել են Գենզանի մօտ հարիւր ռուսական ականներ:

ՍՕՖԻԱ: Մակեդօնական շրջանները սաստիկ գրգռված են Մակեդօնիայից ստացվող տեղեկութիւններից ականաւոր բօլգարների վրա գործվող ամենօրեայ յարձակումների մասին, ինչպէս Րիզօվի, Գրամատիկօվի, Նիկօվի: Տեղական իշխանութիւնները անկարող են դադարեցնել զինուորների անկարգութիւնները և չեն խափանում զանազան ազգութիւնների չէտաների կռիւը: Քաղաքացիական գործակալները և օտարազգի օֆիցէրները ամեն ջանք գործ են դնում անկարգութիւնները դադարեցնելու համար, բայց ամեն տեղ արգելքի են հանդիպում: Թիւրքական իշխանութիւնների գործողութիւնները արդարացնելու համար, Հիլմի փաշան միշտ ցոյց է տալիս այն, որ սահմանագլխից անցնում են բօլգարական չէտաներ, որոնք իբր թէ թագնվում են որ և է մի գիւղում:

ԼՕՆԴՕՆ: Համայնքների ժողովում Հնդկաստանի գործերի մինիստր Բրօդրիկը յայտնեց, որ յունվարին և փետրվարին Հնդկական կայսրութեան սահման երում մեռել են պալարային ժանտախտից 25?,567 մարդ:

ԼՕՆԴՕՆ, 15 մարտի: Պարլամենտում արված հարցապնդման առիթով արտիլէրիայի վերաբերմամբ ստացված է հնդկական բանակի մի օֆիցէրից մի հետաքրքիր նամակ, որի մէջ նա ասում է, ի միջի այլոց, թէ կառավարութեան անհոգ վերաբերմունքը դէպի թնդանօթների հարցը անբացատրելի է: «Մենք կանգնած ենք կորստեան ծայրին: Մեր արտիլերիստները կոչնչացվեն նախ քան կարողանան տալ առաջին հարուածը: Այնպիսի թնդանօթներ, որոնք արձակում են մի րօպէում հինգ ռումբ 5000 մետր տարածութեան վրա, չեն կարող մրցել 7000 մետր տեղ խփող թնդանօթների հետ»:

ԱԹԷՆՔ: Այստեղ յոռետեստ կերպով են վերաբերվում Կրետէի ցանկութեան՝ միանալու Յունաստանի հետ: Կառավարութիւնը խորհուրդ տուեց կրետական ազգային ներկայացուցիչներին չափաւորութիւն գործ դնել, նախազգուշացնելով նրանց բռնութիւնից:

16 մարտի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ: Մարտի 15-ի նիստում մինիստրների կոմիտէն, ձեռնարկելով այն հարցերի քննութեան, որոնք ծագում են 1904 թ. դեկտեմբերի 12-ի Բարձրագոյն ուկազի 7-րդ կէտից, դիմեց այն գործող օրէնսդրութիւնների քննութեան, որոնք սահմանափակում են լեհական հողատիրութիւնը և լեհերի պետական ծառայութեան մէջ ընդունվելն արևմտեան 9 նահանգների մէջ և կանգ առաւ այն միջոցի նկատողութեան վրա, որով հնարաւոր է թուլացնել յիշեալ օրէնքների ոյժը: Այդ առարկայի մասին դատողութիւնը կաւարտվի եկող երեքշաբթի:

ՎԱՐՇԱՎԱ: Նօլկէնի առողջութիւնը լաւանում է:

ԲԱԳՈՒ: Բիբի-Հէյբաթի նաւթահանքում հրդեհ ծագեց: Այրվեցին երեք վիշկաներ: Հրակը անցաւ հարևան «Օլէում» նաւթահանք, ուր նոյնպէս երեք վիշկաներ այրվեցին:

ԿԱՐՍ: Մարտի վերջին գաղթում են Ամերիկա 200 մօլականներ Կարսի շրջանից և Երևանի նահանգից:

16 մարտի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ: Պաշտօնական տեղեկութիւններ Հեռաւոր Արևելքից մարտի 15-ին չեն ստացված:—Ծովային տեխնիկական կօմիտէտի նախագահ փոխ-ծովապետ Դուբասօվ նշանակված է գեներալ-ադիւտանտ Թայլով ներկայ պաշտօնում:

ՀԱՄԲՈՒՐԳ, 15 մարտի: Այստեղ մեծ զարմանք է յարուցանում Համբուրգից երկու շոգենաւի ապահովագրումը պատերազմական րիսկի դէմ, առաջինները այն վեց շոգենաւերից, որոնք պաշտօն ունէին հետևել մի քանի ամսվայ ընթացքում գերմանական (?) էսկադրային չինական ջրերում, որպէս ածխատարներ: Շատ հետաքրքիր է, որ նաւատէրերը համաձայնվում են ապահովագրական աւելի մեծ պրէմիա վճարել պատերազմական րիսկի համար, քան սովորական ծովային ապահովագրութիւնը. դա առիթ է տալիս ենթադրելու, որ հնարաւոր են բարդութիւններ և վտանգներ: Այդ երկու շոգենաւերը գտնվում են արդէն Հեռաւոր Արևելքում: Նրանք ածուխ յանձնեցին Վլադիվոստոկում, աջողութեամբ անցնելով ճապօնական պաշարման գծից և եկան չինական նաւահանգիստը:

ՊԱՐԻԶ, 15 մարտի: Ամիէնում տեղի ունեցաւ Ժիւլ Վէրնի թաղումը: Դագաղին ուղեկցում էր ահագին ամբոխ: Զինուորական պատիւներ տրվեցին:

ԼՕԴԶ, 15 մարտի: Իր թաղով անցնող օկօլօդօչնի Կիրիլէնկի վրա չարագործները չորս անգամ կրակեցին: Մէկ գնդակն անցաւ կաշէ թղթապանակի միջով և խրվեց վերարկուի բամբակի մէջ: Օկօլօդօչնին վիրաւորված չէ:

ԼՕՆԴՕՆ, 15 մարտի: Ճապօնական փոխառութեան իրագործման համար հրատարակած պայմանների համաձայն, 100 ֆունտ ստէրլինգից պակաս արժողութեան օբլիգացիաներ բաց չեն թողնվի. դա ցոյց է տալիս, որ փոխառութիւնը նշանակված է գլխաւորապէս դրամատէրերի համար: — Ծովապետութիւնը պատուիրեց այսօր մասնաւոր նաւակառոյց ֆիրմային նոր զրահանաւ Էդուարդ թագաւորի համար:—Ալեքսանդրա թագուհին և Վիկտորիա պրինցուհին ժամանեցին Գիբրալտար:—Տանժէրից հեռանում են ֆրանսիական երկու կրէյսէր: Նրանցով գնում են ֆրանսիական և անգլիական գործերի հաւատարմատարները իրանց ամուսիններով: Կրէյսէրները կուղեկցեն Վիլհէլմ կայսրի զրահանաւին Ջրանցքով անցնելու ժամանակ:

Կ. ՊՕԼԻՍ, 15 մարտի: Շարժումը Կրէտէում երևի շուտով կը դադարեցնվի առանց արիւնհեղութեան:

ՏՕԿԻՕ: Կարծում են, որ Նիդէրլանդական, բէլգիական և գերմանական ֆինանսիստները դիտաւորութիւն ունեն ստորագրվել ճապօնական նոր փոխառութեան յիսուն միլիօն ֆունտ ստէրլինգ գումարի: Լրագիրները գովաբանում են ճապօնական դիպլօմատիան և կառավարութիւնը այն առիթով, որ աջողվեց փոխառութիւն հրատարակել: «Կօկումին» շնորհաւորում կառավարութիւնը ֆինանսական աջողութեան համար ասելով, որ դա լաւագոյն զէնքն է ստիպելու համար Ռուսաստանին՝ վերջ տալ պատերազմին:

ԲԵԼԳՐԱԴ: Երկու օֆիցէր գլխաւոր փողոցում օր ցերեկով յարձակվեցին դիմադրական լրագրի խմբագիր Վէլիչկօվիչի վրա: Գնդակներ արձակվեցին, բայց ոչ ոք չը վիրաւորվեց: Անցորդները օգնութեան հասնելով Վելիչկօվիչին, ազատեցին նրան: Մի ժամ յետոյ յարձակման ենթարկվեց քանդակագործ Րօվանօվիչ. նա ընկաւ հարուածներ եղած: Մօտից անցնող անկախ արմատականների պարագլուխ Ժիվկօվիչին աջողվեց դուրս կորզել նրան կիսակենդան դրութեան մէջ:—Բացվեց ամբողջ երկրի օֆիցէրների ընկերակցութիւնների ընդհանուր ժողովը նոր բիւրօ ընտրելու համար: Մեծ հուսանք է զգացվում դաւադիրների դէմ, մանաւանդ ներքին բերդապահ զօրքերի ներկայացուցիչների միջև: Զինուորական մինիստրը

ջանքեր է գործ դնում դժգոհութիւնը հանգցնելու համար։

ՀՕՆԿՕՆԳ։ Ժամանեց պրինց Ցրիդրիխ-Լեօպոլդ։

ԲԷԼԳՐԱԴ։ Տեղի ունեցան լեռան երկու փլչումներ։ Տակն են մնացել երկու մարդ։

ԲՈՒԴԱՊԵՇՏ։ Կայսրը և Տիսսան Թախանձագին խնդրեցին դեսպան Սեչէնիին յանձն առնել անցողական մինիստրութեան կազմակերպութիւնը։ Սեչէնի յայտնեց, միապետին, որ դիմադրութեան պահանջները զօրքի վերաբերմամբ ոչ մի դէպքում չը պէտք է կատարվեն, որովհետև դա կազդէ Աւստրիայի վրա, որպէս մեծ պետութեան վրա։

ԲԵՐԼԻՆ։ Լուր է պտտում, որ Վիլհէլմ կայսրը Միջերկրական ծովով ճանապարհորդելու ժամանակ Կօրֆու կը հանդիպէ յունական արքայական ընտանիքին։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Գեներալ-լէյտենանտ Խարկէվիչի հեռագիրը գլխաւոր շտաբին 1905 Թւի մարտի 16-ին։ «Փոփոխութիւններ բանակներում չը կան։ Մարտի 13-ին մեր կաւալերիան հապօնացիների վաշտի և էսկադրօնի հետ Խակչիլինի մօտ գլխաւոր հրամանատարը երէկ աչքի ընկրեց 2-դ բանակի զօրքերը։ Զօրքերը աշխոյժ, առողջ և քաջ տեսք ունէին։

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ

Հրատարակիչներ՝ ԹԱԳՈՒՀԻ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ

ԻՍԱՀԱԿ ՄԵԼԻՔ-ԱՂԱՄԱԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

ԲԺՇԿԱՊԵՏ Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆԻ

(Կուկիա, Վօրօնցօվի արձանի հանդէպ)

Ամեն օր, բացի կիրակի օրերից։

Ը Ռ Ա Ի Օ Տ Ն Ե Ր Ը

ՁԻԿՕՎԼԱՆԻ—9—10 ժ. աչքի. ներքին և նեարդային

Մ. Գ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆՑ—10—11 ժ. մորթու, վեներակ և վիրաբուժութիւն։

Զ. Ի. ԲԱԲԱՆԱՍԵԱՆՑ—11—12 ժ. մանկաբարձութեան, կանանց և երեխայոց հ.

Կ. Ի. ԳՋԵԼԻԵՎ—12—1 ժ. ականջի, քթի և կոկորդի

Դ. Ա. ԹԱՐԽԱՆԵԱՆՑ—1—$1^1/_2$ ժ. ներքին և երեխայոց հ.

. Ա. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆՑ—1—$1^1/_2$ ժ. ներքին և երեխայոց հ.

Ա. Գ. ՍԱԼՕԼՕՎ ատամնաբոյժ. 9—11 ժ.

ԿԻՆ-ԲԺԻՇԿ ՇԵՐԲԻՆԻՆԱ—$1^1/_2$-2 ժ. մանկաբարձութեան և կանանց հ.։

Ե Ր Ե Կ Ո Ն Ե Ր Ը

Դ. Ա. ԹԱՐԽԱՆԵԱՆՑ—$7^1/_2$—8 ժ.

Պ. Ա. ԱՐԳԱՋԻԱՆԻ. Կատարում է միկրօ-քիմիական և բակտերիօգիական հետազօտութիւններ։

Օ. Ա. ԱՌՎԱՆԻՏԱԿԻ—տանը. ծաղկահատ և բժշկական մարմնամարզ. դիմել 11—1 ժ.։

Վճարը 50 կ. չքաւորները ձրի։ Համախորհդի (կօնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին։

Հիւանդանոցում ընդունվում են և գիշերօթիկ հիւանդներ։

Հիւանդանոցի կառավարիչ՝ Բժ. Կ. Ի.

Յ. Դ Ա Ղ Բ Ա Շ Ե Ա Ն Ի

I

ԼԻԱԿԱՏԱՐ ԲԱՌԱՐԱՆ

հայերէնից ռուսերէն

Լոյս տեսաւ ԱՌԱՋԻՆ պրակը Գինը 1 ր.։

Բառարանի բաժանորդագինը ճանապարհածախսով 5 ր., Ռուսերէնից հայերէն բառարանիս բաժանորդների համար 4 ր.։

II

ԼԻԱԿԱՏԱՐ ԲԱՌԱՐԱՆ

ռուսերէնից հայերէն։

Լոյս տեսաւ ԵՕԹԵՐՈՐԴ պրակը, գինը 1 ր. 20 կ.։ Բաժանորդագինը ճանապարհածախսով 7 ր.։ Բացված է բաժանորդագրութիւն նաև ռուսերէնից հայերէն առձեռն բառարանի համար։ Բաժանորդագինը 2 ր. 50 կոպ.։

Գաւառներից և օտար քաղաքներից պէտք է դիմել ուղղակի ինձ հետևեալ պարզ հասցէով. Тифлисъ, А. С. Дагбашяну. Թիֆլիսում բաժանորդ կարելի է գրվել «Գուտտենբերգ» գրախանութում։ 1—1

Բժիշկ Ա. Մխիթարեանց

Ընդունում է մասնաւորապէս սիֆիլիս, մորթու և վեներական ախտ ունեցող հիւանդներ ամեն օր, առաւօտ. 12—2. երեկոյեան 6—8 Մեծ Վանքի փողոց, տուն Կուզանօնի, դեղատան կից։ (ա. օ.) 37—80

ԲԺՇԿԱՊԵՏ Մ. ՄՈՒՐԱԴԵԱՆ

Նախկին օրդինատօր Մօսկվայի համալսարանի կլինիկայի

Ընդունում է յատկապէս միզասեռական, սիֆիլիսի և կաշու հիւանդութիւններ ունեցողներին։ Ընդունելութիւնն ամեն օր՝ 10—11 ժամին առաւօտեան և 6—8 ժամին երեկոյեան։ Բոտիչևսկի փող. № 1, «պօժարնի կօմանդի» դիմացը. տելէֆօն № 711. (ա. օ.) 6—10

ՀԱՅՈՑ ԴՐԱՄԱՏԻՔԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Արտիստական ընկերութեան թատրօնում

Հինգշաբթի, մարտի 17-ին

Հայոց դրամատիքական ընկերութեան խումբը կը ներկայացնէ երկրորդ անգամ

Մասնակցութեամբ տիկ. Ս ի ր ա ն ո յ շ ի

Յօգուտ Թիֆլիսի Հայոց Բարեգործական ընկերութեան

ՊԱՇՏՊԱՆ

դրամա 5 գործ. Ն. Ի. Տիմկօվսկու, Թարգմ. Յ. Տէր-Գէորգեանի։

Մասնակցում են. օր. Ադամեան, օր. Արուսեակ, տ.տ. Ազնիւ, Զաբէլ, Մելիքեան, Սիրանոյշ, Վարդուհի, պ.պ. Պետրոսեան, Աղէլխանեան, Աւետեան, Զարիֆեան, Մամիկոնեան, Ստեփանեան և Օհանեան

Սկիզբն է ժամը 8-ին երեկոյեան։

Տեղերի գները բենեֆիսային են։

—

Կիրակի, մարտի 27-ին կը կայանայ պ. Յ. Աբելեանի բենեֆիսը։

2—2 Րէժիսեօր՝ Յ. Աբէլեան

Հերթապահ անդամ վարչութեան՝

Տիգրան Յովհաննիսեան

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Ս. Ա. Ստեփանեան

Ընդունում է առաւօտեան 9—2 և 5—7, Վելեամինովսկայեա փ. № 8.

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

Գ. Ա. ՂԱԽՎԵՐԴԵԱՆ

Մասնագէտ միզային և սիֆիլիտիքական հիւանդութիւնների,—ընդունում է հիւանդներին առաւօտեան 12 ժ.—1 ժ. երեկոյեան՝ 6 ժ.—9 ժ.։ Կուկիա, Սեմէօնօվսկայեա փ. № 20. (ո. կ. ե.) 21—30

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

Բ. Նաւասարդեան

Տեղափոխվելով Թիֆլիսից ՌՕՍՏՕՎ

Հիւանդներին ընդունում է 11—12 ժ. առ. և 7—8 ժ. երեկոյեան։

Б. Садовая, 136, д. Бакалова.

(ո. կ. ե. հ.) 93—100

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

Ա. Յ. Քաքանեան

ընդունում է ներքին եւ ջղային հիւանդութիւններ ունեցողներին առաւօտեան 9—12 ժամը և երեկոյեան 5—7 ժամը։

Վելեամինովսկի փողոց տ. Սաֆարեանի, № 13. III գիմնազիայի կից (կ. ե. հ.) 16—20

Պատրաստում

և պարապում ենք բոլոր միջնակարգ դպրոցների բոլոր առարկաներից. կարելի է և գիշերօթիկ։ Աւչալեան փող., տուն 53, ուսանողներ՝ Հ. և Կ. (ե. հ. կ.) 3—15

Գուտտենբերգ

Գրախանութում վաճառվում են հետևեալ հրատարակութիւնները.

«Ստորագրութիւն Կաթուղիկէ Էջմիածնի և հինգ գաւառացն Արարատայ», աշխատասիրութեամբ Յովհաննու եպիսկոպոսի Շախաթունեանցի, I և II հատոր 4 ր.։

«Թուղթ ընդհանրական արարեալ երիցս երանեալ սուրբ Հայրապետին մերոյ Տեառն Ներսէսի Շնորհալւոյ»։ 2 ր.։

«Ոսկեղէն բանալի անգլիական լեզուի», Պաղդասարեանի, 1 ր. 50 կ.։

«Գօգիաշվիլի» (պատմուածք) Ե. Նինօշվիլի, Թարգմ. Ղ. Կ. 8 կ.։

«Խաչատուր Աբովեան», Տէր-Աստուածատրեանի, 5 կ.։

«Սմբատի հեքիաթը», գիւղական ժողովրդաց համար։

Քերականութիւն անգլ. լեզուի, Մոտոնի, 2 ր. 50 կ.։

«Նարեկը և իւր աշխարհաբար Թարգմանութիւն, Հայրոյի 20 կ.։

«Սիրու երգիչ», Ն. Քուչակի երգերը, Գ. Ասատուրի, 40 կ.։

«Բանալի անգլիարէն ընթերցանութեան», Յ. Թ. Հինդլեանի։ 30 կ.։

«Մարդիկ ինչու են հարբում», (անմտանում), Լ. Ն. Տոլստոյի, Թարգմ։ Ե. Ծ. Վ. Մ. 20 կ.։

«Սիրոյ մեղքերը», Պ. Մանտեգացցու, 10 կ.։

«Անուրջներ», Օ. Շրէյների 15 կ.։

«Աստուածաշունչը Աստուծոյ խօսք է», (Թարգմանութիւն) 8 կ.։

«Յանցաւոր մօր խոստովանութիւնը», (Թարգմանութիւն) 5 կ.։

«Իդէալիզմ Թէ մատերիալիզմ», Ռ. Խանազատի, 10 կ.։

«Կոլոնիական քաղաքականութիւնը անցեալում և ներկայում», Կ. Կաուցկի, Թարգմ. Ռ. Խանազատի 40 կ.։

Դիմել՝ Тифлисъ, книжный магазинъ «Гуттенбергъ», Г. Галустяну. 1—1

ԹԱՐԳՄԱՆԵԼ ԵՄ

և պատրաստ են տպագրութեան

1. В. Свѣтловъ—«Пути жизни», ժամ. վէպ, մօտ 400 տպ. երես.
2. Л. Н. Толстой—«О жизни».
3. » » «О любви».
4. » » «О женщинахъ».
5. Г. Сенкевичъ—«Чья вина».
6. » » «Комедія изъ за ошибокъ».

Վ. Տէր-Աբրահամեան

Թէհրան. 1—3

Թ. ԽՍՊԻՐԵԱՆԻ

Ատաղձագործութեան (ատոլեար) արհեստանոցը Երևանից տեղափոխվել է Թիֆլիս, Միքայէլեան փող. № 156. ընդունում է ամեն տեսակ կահկարասիների, պօդեկդի, պատուհանների և փայտի վրա քանդակագործութեան պատուէրներ։ Օդէսսայում կատարելագործված արհեստաւոր խնդրում է Թիֆլիսի և եկւոր յարգելի անձանց չը Թողնել անուշադիր։ Պատրաստի կայ 2 հարուստ գրասեղան։

(շ. ե. հ.) 9—10

Թիֆլիսի Հայուհեաց Բարեգործական Ընկերութեան Վարչութիւնը

յայտարարում է ընկերութեան յարգելի անդամներին, որ կիրակի, մարտի 27-ին, առաւօտեան ժամի 12-ին նշանակված է տարեկան

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

Նոյն Ընկերութեան արհեստանոցում, Գանօվսկայա, № 25.

Ժ ո ղ ո վ ի խ ո ր հ ր դ ա կ ց ո ւ թ ի ւ ն ն ե ր ի ն ի ւ թ ը.

1) Ընցեալ 1904 թ. մարտի 14 ի ընդհանուր ժողովի արձանագրութեան ընթերցումը.
2) Վերստուգիչ յանձնաժողովի զեկուցումը։
3) Վարչութեան գործունէութեան հաշիւը վասն 1904 թ.
4) Ընկերութեան դրամագլխի հաշիւը վասն 1904 թ.
5) 1905 տարվայ նախահաշիւը։
6) Վարչութեան 3 անդամի և 2 փոխանդամի ընտրութիւնը։
7) Վերստուգիչ յանձնաժողովի 3 անդամի և 2 փոխանդամի ընտրութիւնը։
8) Ընկերութեան արհեստանոցի համար հող գնելու և շինութիւն կառուցանելու խնդիրը.

Նոյն օրը, առաւօտեան ժամը 10-ից ընկերութեան արհեստանոցում կը վաճառվեն կանանց և մանուկների պատրաստի սպիտակեղէն ու զգեստներ։ (17, 23, 27) 1—3

Կ Ի Ր

Ծ ա խ վ ո ւ մ է ա մ ե ն ա ը ն տ ի ր Զ ե գ վ ի Կ Ի Ր

Գ. Ա. Սբօրչիկեանցի եւ որդւոց շոգեգործարանից

(Նախկին Խօզօրսկու)

որ գտնվում է Անդրկովկասեան երկաթուղու Բաանկա կայարանում։ Պահեստը Թիֆլիսում. Ելիսավետինսկայա և անկիւն Բակինսկայա փողոցների։

(հ. ո. շ. շ. շ. շ.) 2—6

„ՃՂԹԱՅ“

Նաւթարդիւնաբերական Ընկերութեան Վարչութիւնը

հրաւիրում է պ.պ. փայատէրերին տարեկան ընդհանուր ժողովի, որ նշանակված է կիրակի, ներկայ մարտի 20-ին, Քաղաքային Դումայի դահլիճում երեկոյեան 8 ժամին քննելու և հաստատելու համար վերջին գործող տարվայ հաշիւը և Ընկերութեան գործերի լիկվիդացիայի կարգի որոշումը։ (10, 12, 17) 3—3

ԴԻՊՕ

ԱՌԱՋԻՆ ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

„Եղբ. Յակոբջանեանցներ եւ Սարգսեանց“

Պատրաստի հագուստեղէնի խանութում (Միքայէլեան կամուրջ, Քամոյեանի տուն № 25—30) մշտական ստացվում են մեծ քանակութեամբ կանանց, տղամարդկանց և երեխաների համար ամենավերջին ամառվայ սեզօնի տարազով պատրաստած հագուստներ։

Գները չափաւոր են և առանց սակարգութեան։ (շ. հ.) 27—100

Ս. Պետերբուրգի մեքենայական արդիւնագործութեան ընկերութեան

ԱՄՈՒՐ, ՃԱՇԱԿՈՎ և ԹԵԹԵՒ, ԿԱՆԱՆՑ, ՏՂԱՄԱՐԴԿԱՆՑ և ԵՐԵԽԱՆԵՐԻ

ԿՕՇԻԿՆԵՐ,

նոյնպէս և սկօրօխօդներ ու սանդալներ կարելի է ստանալ Թիֆլիսում և Անդրկովկասի միւս քաղաքներում ԱՄԵՆԱԼԱՒ վաճառատներում։

ФАБРИЧНОЕ КЛЕЙМО

С.ПЕТЕРБУРГЪ.

Խնդրվում է ուշք դարձնել ֆաբրիկայի նշանի վրա։

„ԼԷՕՊՕԼԴ ՆԷՅՇԷԼԷՐ“

Առևտրական տան պահեստում կայ ընտրութեան համար մեծ քանակութեամբ ռուսական եւ արտասահմանեան արդիւնագործութեան

ԿԱՇՈՒԵՂԷՆԻ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ

Տելէֆօն № 346. 82—42 Երևանեան հրապարակի վրա։